

ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	سؤالات میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳	
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	

ردیف	سؤالات	بارم
------	--------	------

الف - تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۰/۵	۱ پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب نمایید. الف) یکی از کسانی که زمینه‌های گرایش به رمان نویسی و نثر داستانی را به معنای نوین آن ایجاد نمود (جمال میرصادقی - زین العابدین مراغه‌ای) بوده است. ب) شاعران دوره بازگشت، از این جهت اهمیت دارند که توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک (هندی - خراسانی) در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.
۰/۷۵	۲ در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید. الف) تصرف نیما در ماهیت شعر قدیم و ارائه ماهیتی نو از آن، به تغییر در و ویژگی‌های سخن شاعران قدیم انجامید. ب) کمال نمونه « نثر تلگرافی » جلال آل احمد را در کتاب می بینیم. ج) با تأثیر فرهنگ جنگ، نگرش در زبان و محتوای شعر دوره انقلاب اسلامی تأثیر گذاشت.
۰/۲۵	۳ «شعرونوغزلی» در سال‌های از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود شد. الف) ۱۳۰۴-۱۳۰۲۰ ب) ۱۳۴۲-۱۳۵۷ ج) ۱۳۲۰-۱۳۳۰ د) ۱۳۱۰-۱۳۰۰
۰/۲۵	۴ در عبارت زیر، یک واژه نادرست به کار رفته است، درست آن را بنویسید. « بر خلاف شعر، در داستان نویسی دهه شصت، جایگاه نسل جوان پر رنگ‌تر است؛ اغلب نویسندگان موفق در این دوره پیش کسوتان و کسانی هستند که تجربه نویسندگی سال‌های قبل از انقلاب را دارند.»
۰/۲۵	۵ یک اثر از « میرزا حسن خان بدیع » نام ببرید.

ب - سبک‌شناسی (۲ نمره)

۰/۷۵	۶ هر یک از ویژگی‌های زیر، جزء کدام سطح (زبانی - ادبی و فکری) شعر دوره معاصر است؟ الف) لحن شاعر صمیمانه و متواضعانه است. ب) صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند. ج) دست شاعر برای استفاده از همه واژه‌ها باز است.
۱	۷ درستی و نادرستی هر یک از عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) در دوره معاصر، گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاه ویژه‌ای دارند. ب) در شعر دوره انقلاب اسلامی، به تدریج، تمثیل و نماد در ادبیات راه پیدا کرد. ج) زبان داستان‌ها به ویژه در رمان جنگ بیشتر عامیانه است. د) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است.
۰/۲۵	۸ کدام مورد از عوامل کم توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر عصر بیداری نیست؟ الف) گرایش اغلب شاعران صرفاً به محتوا ب) عدم تسلط کافی برخی از شاعران به ادبیات کهن ج) توجه ویژه به شناخت قالب‌های شعری د) ناگزیری شاعران در به شتاب شعر سرودن

ج - موسیقی شعر (۶ نمره)

۰/۵	۹ در مصراع دوم بیت زیر، کدام « اختیار زبانی » به کار رفته است؟ « مقدار یار هم نفس چون من نداند هیچ کس / ماهی که بر خشک اوفتد قیمت بداند آب را »
-----	--

ادامه سؤالات در صفحه دوم

ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	سؤالات میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳	
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	

ردیف	سؤالات	بارم
۱۰	بیت: «همت طلب از باطن پیران سحر خیز/ زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند»: بر اساس «نظم ناهمسان هجاها» چه وزنی دارد؟	۰/۷۵
۱۱	برای هر یک از ابیات زیر کدام وزن (همسان دولختی - ناهمسان - همسان تک لختی) به کار می‌رود؟ الف) هر شب نمی در این ره صد بحر آتشین است / دردا که این معما شرح و بیان ندارد. ب) ز یاران کینه هرگز در دل یاران نمی ماند / به روی آب جای قطره باران نمی ماند. ج) گر سرو نه قامت تو دیده است / او را کشش از چه سوی بالاست.	۰/۷۵
۱۲	بیت «نه هرکه چهره بر افروخت دلبری داند / نه هرکه آینه سازد سکندری داند» با کدام یک از مصراع‌های زیر هم وزن است؟ الف) شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است. ب) در این چمن گل بی خار کس نچید آری.	۰/۲۵
۱۳	کدام یک از مصراع‌های زیر، دو «برش آوایی» ندارد؟ الف) پرستش به مستی است در کیش مهر ب) گوشم شنید قصه ایمان و مست شد.	۰/۲۵
۱۴	در بیت «من به زبان اشک خود می دهمت سلام و تو/ بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی» الف) در کدام «رکن (پایه آوایی)» از مصراع اول اختیار وزنی وجود دارد؟ ب) نوع این «اختیار وزنی» چیست؟ ج) «وزن واژه» رکن سوم بیت را بنویسید.	۱/۲۵
۱۵	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم / دولت صحبت آن مونس جان ما را بس» الف) بیت را تقطیع کنید. ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید. ج) «وزن» بیت را بنویسید. د) یک «اختیار وزنی» مشخص کنید.	۲/۲۵
د - زیبایی شناسی (۶ نمره)		
۱۶	«تلمیح» به کار رفته در بیت زیر را بنویسید. «نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت / متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را؟»	۰/۵
۱۷	قسمت‌های مشخص شده در ابیات زیر، کدام «آرایه معنوی» را پدید آورده است؟ الف) چون در این میدان نداری دست و پای همچو گوی / اختیار سر به زلف همچو چوگانش گذار ب) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی ج) گوش ترحمی کو کز ما نظر نپوشد / دست غریق یعنی فریاد بی صدایم د) اگر سنت اوست نوآوری / نگاهی هم از نو به سنت کنیم	۱
ادامه سؤالات در صفحه سوم		

ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	سؤالات میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳	
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	

ردیف	سؤالات	بارم
۱۸	با توجه به بیت‌های زیر، کدام آرایه داخل کمانک درست نیست؟ الف) در آینه دوباره نمایان است / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انا الحق / ورد زبان اوست. (مراعات نظیر - حسن تعلیل - تلمیح) ب) اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم (تکرار - لف و نشر - تشبیه) ج) چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست (متناقض نما - واج آرایه - تضمین) د) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است / وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (حسن تعلیل - ایهام - تضاد)	۱
۱۹	با توجه به دو بیت زیر، تفاوت «متناقض نما» و «تضاد» را بنویسید. الف) شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گل / نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد ب) عجب مدار که در عین درد خاموشم / که درد یار پری چهره عین درمان است	۰/۵
۲۰	با ذکر دلیل، تفاوت نوع لف و نشرهای ابیات زیر را ثابت کنید. الف) با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت ب) روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند	۰/۵
۲۱	در بیت «شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها» الف) کدام آرایه «معنوی» وجود دارد؟ ب) چگونه به وجود این آرایه پی برده‌اید؟	۰/۵
۲۲	در بیت «گر هزار است بلبل این باغ / همه را نغمه و ترانه یکی است» الف) کدام واژه آرایه «ایهام تناسب» را پدید آورده است؟ ب) با کدام معنی این واژه، «ایهام تناسب» را دریافته‌اید؟ ج) دو واژه بیت را که با این معنی تناسب دارند، بنویسید.	۱
۲۳	در عبارت: درویش بی معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد کاد الفقر ان یكون کفراً.. الف) کدام قسمت آرایه «تضمین» دارد؟ ب) ارتباط آن را با قسمت‌های دیگر متن بنویسید.	۰/۷۵
۲۴	برای عبارت زیر، یک آرایه ادبی ذکر نمایید. «آن فرومایه هزار من سنگ بر می‌دارد و طاقت یک حرف نمی‌آرد»	۰/۲۵
ادامه سؤالات در صفحه چهارم		

ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	سؤالات میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳	
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	

ردیف	سؤالات	بارم
------	--------	------

ز - نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۵	شعر زیر سروده «عارف قزوینی» از شاعران دوره بیداری است؛ به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. «گریه را به مستی بهانه کردم / شکوه‌ها ز دست زمانه کردم آستین چو از چشم بر گرفتم / سیل خون به دامان روانه کردم از چه روی چون ارغنون ننالم / از جفایت ای چرخ دون ننالم؟» الف) آرایه بارز مصراع مشخص شده چیست؟ ب) یک ویژگی شعر عارف قزوینی را بنویسید.	۰/۷۵
۲۶	ابیات زیر، سروده پروین اعتصامی است: «محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت / مست گفت: «ای دوست، این پیراهن است افسار نیست.» گفت: مستی، زان سبب افتان و خیران می روی» / گفت: «جرم راه رفتن نیست، ره همواره نیست.» الف) این شعر در چه «قالبی» سروده شده است؟ ب) «پروین اعتصامی» در این قالب شعری، به شیوه چه کسانی توجه دارد؟ (ذکر یک مورد) ج) چه چیزی شعر «پروین اعتصامی» را از دیگران متمایز می‌کند؟	۱
۲۷	با توجه به شعر «ققنوس» سروده «نیما یوشیج» در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید. «ققنوس، مرغ خوش‌خوان، آوازه جهان / آواره مانده از وزش بادهای سرد / بر شاخ خیزران / نشسته است فرد» جریان شعری نیما با سرایش «ققنوس» در سال تثبیت شد.	۰/۵
۲۸	«سیمین دانشور» با کدام یک از آثارش به اوج نویسندگی خود رسید؟	۰/۲۵
۲۹	با توجه به متن زیر، از داستان «دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز» اثر «سیدمهدی شجاعی» دو ویژگی نثر بعد از انقلاب اسلامی را بنویسید. «اول تابستان بود، کارنامه‌ها را با معدلی همسان گرفتیم و راهی خانه شدیم .. به خانه رسیدیم، تو سراغ پدر رفتی و من سراغ مادر من مادر را راضی کردم و تو هنوز داشتی با پدر چانه می‌زدی، رفتن هر دومان را با هم قبول نمی‌کرد؛ پدر رضایت نامه تو را نوشت و مرا گفت که صبر کن رائد که آمد، تو می‌روی و من سر تکان دادم و هیچ نگفتم.»	۰/۵
۳۰	یکی از موفق‌ترین رهروان شعر نیمایی، «مهدی اخوان ثالث» است؛ با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. الف) سه ویژگی شعری او را بنویسید. ب) اخوان ثالث در کتاب زمستان، زبانی دارد. (در جای خالی کلمه مناسب بنویسید). «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر برنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است»	۱

نیک فرجام باشید.

راهنمای تصحیح امتحان میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۲	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران		

ردیف	راهنمای تصحیح	بارم
------	---------------	------

الف - تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۱	الف) زین الدین مراغه ای ۰/۲۵ ب) هندی ۰/۲۵	۰/۵
۲	الف) قالب ۰/۲۵ ب) مدیر مدرسه ۰/۲۵ ج) حماسی ۰/۲۵	۰/۷۵
۳	ج یا ۱۳۳۰-۱۳۲۰ ۰/۲۵	۰/۲۵
۴	به جای پر رنگ تر ← کم رنگ تر ۰/۲۵	۰/۲۵
۵	شمس الدین و قمر - داستان باستان (ذکر یک مورد کافی است) ۰/۲۵	۰/۲۵

ب - سبک شناسی (۲ نمره)

۶	الف) فکری ۰/۲۵ ب) ادبی ۰/۲۵ ج) زبانی ۰/۲۵	۰/۷۵
۷	الف) نادرست ۰/۲۵ ب) درست ۰/۲۵ ج) درست ۰/۲۵ د) درست ۰/۲۵	۱
۸	ج یا توجه ویژه به شناخت قالب های شعری ۰/۲۵	۰/۲۵

ج - موسیقی شعر (۶ نمره)

۹	حذف همزه ۰/۵	۰/۵
۱۰	مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن ۰/۷۵	۰/۷۵
۱۱	الف) همسان دولختی ۰/۲۵ ب) همسان تک لختی ۰/۲۵ ج) ناهمسان ۰/۲۵	۰/۷۵
۱۲	ب یا در این چمن گل بی خار کس نجید آری ۰/۲۵	۰/۲۵
۱۳	الف یا پرستش به مستی است در کیش مهر ۰/۲۵	۰/۲۵
۱۴	الف) در رکن (پایه آوایی) آخر مصراع اول، هجای کوتاه به بلند تبدیل می شود. ۰/۵ ب) بلند بودن هجای پایان مصراع ۰/۵ ج) مفتعلن ۰/۲۵	۱/۲۵
۱۵	الف) ۰/۷۵ ب) ۰/۷۵ ج) فعلاتن (فاعلاتن) فعلاتن فعلاتن فع لن (فععلن) ۰/۵ د) ۱- آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن یا تبدیل فعلاتن به فاعلاتن ۲- بلند بودن هجای پایان مصراع ۳- ابدال (ذکر یک مورد ۰/۲۵)	۲/۲۵

ط ل بیم	ک ز یا دت	ست چ ح ا جت	یا ر با ما
- U U	- - UU	- - UU	- - U -
را بس	ن س جان ما	ب ت آن مو	دو ل ت صح
- -	- - UU	- - UU	- - U -

تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح امتحان میان نوبت دوم درس: علوم و فنون ادبی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۲	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم شهر تهران در اسفندماه سال ۱۴۰۱		
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران		

بارم	راهنمای تصحیح	ردیف
------	---------------	------

د - زیبایی شناسی (۶ نمره)

۰/۵	۱۶	شاعر در این بیت به حدیث «لافتی الا علی، لا سیف الا ذوالفقار» اشاره کرده است. ۰/۵
۱	۱۷	الف) مراعات نظیر ۰/۲۵ ب) تضمین ۰/۲۵ ج) متناقض نما ۰/۲۵ د) ایهام ۰/۲۵
۱	۱۸	الف) حسن تعلیل ۰/۲۵ ب) تشبیه ۰/۲۵ ج) تضمین ۰/۲۵ د) حسن تعلیل ۰/۲۵
۰/۵	۱۹	در بیت (الف)، تضاد در دو امر متضاد (گل و خار) است که آرایه تضاد می سازد ولی در بیت (ب)، تضاد در یک امر است (که در دیار پری چهره عین درمان است) درمان بودن درد، متناقض نما را پدید می آورد. ۰/۵
۰/۵	۲۰	در بیت (الف)، لفها به صورت مرتب با نشرها مرتبط هستند ولی در بیت (ب)، ارتباط لفها با نشرها نامنظم است. ۰/۵
۰/۵	۲۱	الف) مراعات نظیر ۰/۲۵ ب) آوردن واژه هایی که با هم ارتباط معنایی (غیر از تضاد) دارند و یادآور یکدیگر هستند. این هم نشینی و تعامل واژهها آرایه زیبایی مراعات نظیر را به وجود می آورد. ۰/۲۵
۱	۲۲	الف) هزار ۰/۲۵ ب) بلبل ۰/۲۵ ج) با نغمه ترانه (ذکر دو مورد کافی است) ۰/۵
۰/۷۵	۲۳	الف) کاد الفقر از این حدیث به بهترین شکل ارتباط بین کفر و فقر را بیان کرده است. ۰/۲۵ ب) سعدی این حدیث را در سخن خود تضمین کرده است. او با استفاده از این حدیث، به بهترین شکل، ارتباط بین کفر و فقر را بیان کرده است. ۰/۵
۰/۲۵	۲۴	اغراق ۰/۲۵

ز - نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۰/۷۵	۲۵	الف) استعاره مکنیه - تشخیص ۰/۲۵ ب) ساده - دور از پیچیدگی ۰/۵
۱	۲۶	الف) قطعه ۰/۲۵ ب) انوری و سنایی ۰/۲۵ ج) شکل تصرف وی در مضامین و کیفیت آرایه آنها ۰/۵
۰/۵	۲۷	نوگرایی - ۱۳۱۶ ۰/۵
۰/۲۵	۲۸	سووشون ۰/۲۵
۰/۵	۲۹	مبارزه و مقاومت در برابر دشمن، داشتن روح حماسی، دفاع از وطن، شجاعت جوانان دوران جنگ، آموزه های اخلاقی (جلب رضایت پدر)، ایثار ۰/۵
۱	۳۰	الف) بیان روایی و داستانی / ترکیبات زیبا و خوش آهنگ / کاربردهای نحوی سبک خراسانی / کهن گرایی (به پاسخ های صحیح دیگر نیز نمره تعلق می گیرد). ۰/۷۵ ب) نمادین ۰/۲۵